

14è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY PALOL

5a sortida – diumenge, 14 de febrer de 2016

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

---

Forns de ciment d'en Segarra, la font de cal Janic i el pont de Marmanya de Palol.

Ariet de can Martorell de Camós.

Les ruïnes dels forns de ciment d'en Segarra.

Són les restes d'una edificació existent al costat dret de l'autovia, direcció Banyoles, passat el pont per vehicles, una mica més amunt d'on és la fàbrica d'embotits Casademont i del pont del tren d'alta velocitat. Eren d'una família de Barcelona que passada la guerra civil del 1936, van muntar una fàbrica de ciment. A la part del darrera de la muntanya hi havia una petita pedrera d'on extreien el material. Va estar operativa fins el 1955. Aquesta explicació també la confirma el metge traumatòleg Dr. Gabriel Riera, propietari actual de ca l'Uric, comprat el 1903 pel seu avi i que incloïa la pedrera veïna avui d'AMSA. Seus són els terrenys on s'aixequen les restes del forns d'en Segarra, que els hi van llogar. El Dr. Riera comentà que temps enrere va venir gent de la Generalitat, per a veure si valia la pena de catalogar-los, però que ho van desestimar per ser una construcció massa moderna.

On s'aixeca la fàbrica d'embotits Casademont es trobaven els forns cremats. Hi havia un parell de forns però es van destruir quan es va aixecar la fàbrica. Els forns eren un canyet on s'incineraven els animals morts. Podem suposar que el nom de la zona, Casa Cremada, que s'aplica a camps, un torrent que passa pel lloc i al pont del TAV quan travessa l'autovia prové d'aquest origen.

Font de Can Janic.

Es tracta d'una bonica i curiosa construcció, una mina en un talús al qual s'accedeix baixant un màxim de setze graons. A aquest nivell només s'hi pot arribar quan està completament seca. És coneguda com la font de Can Janic perquè es troba prop d'aquest mas; font de la Mina per la seva construcció o font de la Boscosa perquè es troba en aquest paratge. En aquesta font l'aigua brolla submergida i, antigament, s'utilitzava per regar els horts propers. Quan té el nivell alt, desguassa per un conducte situat al quart graó cap a l'hort esmentat. També hi ha un viver que fa uns 3 x 4 metres i que servia de safareig.

El pont de Marmanya.

És el pont vell d'anar a Girona. Aquest petit pont fou, segons l'historiador local Pere Alsius, l'escenari d'una batalla de la guerra del Francès a la comarca.

Amb motiu del 200 aniversari de la invasió napoleònica, el Consell Comarcal del Pla de l'Estany va publicar la monografia *La guerra del Francès al Pla de l'Estany. 1808-1814*, coeditada amb l'Ajuntament de Banyoles. Miquel Rustullet, amb l'assessorament de Jordi Galofré, Josep Grabuleda i Ignasi Sala, va recopilat la informació dispersa que ja havia estat publicada sobre el tema i alhora ha reunit molt material inèdit, sobretot referent al que va passar als pobles. Com a mínim 600 persones van perdre la vida en aquell episodi històric, del qual es guarden alguns vestigis, com en l'edifici del Consell Comarcal. Es fa difícil d'imaginar una gran batalla -més de cinc mil homes, centenars de cavalls, desenes de peces d'artilleria, sis hores de combat i un gran nombre de morts- als bucònics paratges de la Font Pudosa i al turó de Miànigues, entre Banyoles i Porqueres. O un combat sagnant al petit pont del Marmanya, a Riudellots de la Creu. I no obstant això, va ser precisament en aquests indrets on es van produir uns dels fets més remarcables de la guerra del Francès a les comarques de Girona.

Ariet de can Martorell.

En l'actualitat només n'existeix una en marxa, que sigui coneguda. Es troba a la llera del Revardit, entre els municipis de Camós i Palol de Revardit, i alimenta d'aigua a dos masos: can Martorell i can Coll, que es troben pujant riu amunt. En Ferran Baig, l'actual llogater de la finca, ens explica que «s'alimenta d'una resclosa mitjançant una conducció amb una bassa d'amortiment intermèdia». Només ocasionalment, cada certs anys, cal fer algun manteniment tècnic a l'aparell o descolgar-lo després d'una riuada.

Aquest tipus de bomba és molt senzilla de construir, i molt ecològica, només requereix elements simples de fontaneria, i és molt fàcil de muntar i instal·lar. El seu principal avantatge és, com s'ha dit, que no té cap cost de consum, a més de les poques avaries que presenta. Per aquest motiu va ser un element molt valorat en les cases de pagès isolades que no disposaven de corrent elèctric. El seu auge a la comarca va ser des de primers del segle XX fins als anys setanta, quan van ser substituïdes per les bombes anomenades centrífugues.

En aquest tipus de bombes la quantitat d'aigua que s'aprofita per pujar és al voltant del 2 al 5% del total d'aigua que hi circula, la resta torna a la llera d'on prové. L'ariet del Revardit porta gravades les inicials «FV», corresponents a Francesc Valentí, el ferrer de Sant Esteve de Llémena que va estar fabricant aquests ginys fins al 1999 i que, fins i tot, els havia patentat. Segur que a la comarca o a les seves rodalies encara podríem trobar algun dels dos models que fabricava. Els hereus d'aquest ferrer són els únics que poden oferir actualment bombes d'aquest tipus en tota la província de Girona, juntament amb en Josep Casasses, fabricant artesà d'Osor.

Moltes gràcies per la vostra assistència!!!